

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4Co/89/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8315200376
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 11. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Klenková, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8315200376.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD., predsedníčky senátu a sudcov JUDr. Martina Barana a JUDr. Jany Burešovej v spore žalobcov 1. O. G., J. XX.X.XXXX, G. N. XXXX/XXX, XXX XX E., 2. S. Y., J. XX.X.XXXX, G. N. XXXX/XXX, XXX XX E., obaja právne zastúpení JUDr. Martinou Gecákovou, advokátkou so sídlom Třebíčska 12, 066 01 Humenné, IČO: 42 344 051, proti žalovaným 1. Z. G., J. X.XX.XXXX, G. Y. XXXX/XX, XXX XX E., Y. Č. G. XA P. X. J. XBN, X., M. J. O.: XX H. V., O., X., I. G., právne zastúpený Advokátska kancelária Mgr. Valér Podol'skij, advokát so sídlom Nám. slobody 1, 066 01 Humenné, 2. S. Z. G., J. XX.XX.XXXX, bytom u žalovaného 1., zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny E., o určenie neplatnosti listiny o vydedení s prísl., o odvolaní žalovaného 1. proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 11C/15/2015-107 zo dňa 9.5.2018 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v spojení s opravným uznesením č.k. 11C/15/2015-155 zo dňa 27.6.2019 vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania.

Žalobcom 1. a 2. náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že dôvod vydedenia žalobcov ich matkou O. G., zomrelou dňa XX.X.XXXX podľa ustanovenia § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, uvedený v listine o vydedení spísanej vo forme notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Viktora Dubasa dňa X.X.XXXX pod č. N XXX/XXXX, Nz XXXXX/XXXX, NCRIs XXXXX/XXXX, NCRza XXXX/XXXX, nie je daný. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vyslovil, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania.

V odôvodnení poukázal na dôvody žaloby, stanovisko strán sporu, výsledky vykonaného dokazovania, obsah pripojených listinných dôkazov, ktoré špecifikoval, výsluch svedkov E. Y., S. Y., S. Y., E. Š., V. G., citoval ust. § 37 ods. 1, § 38 ods. 1, 2, § 39, § 40 ods. 1, § 40a, § 469a ods. 1, 3, § 164 ods. 1, § 473, § 476 ods. 1 Občianskeho zákonníka a uviedol, že v danej veci bola žaloba podaná dňa 14.1.2015, a preto súd prvej inštancie posudzoval podmienky žaloby prípustné podľa právneho stavu existujúceho v čase jej podania s poukazom na ust. § 470 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku v spojení s § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom a účinnom do 30.6.2016. Uviedol, že je nevyhnutné rešpektovať základné princípy Civilného sporového poriadku o spravodlivej ochrane porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán sporu, ktoré sa začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (čl. 2 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku), ako aj o potrebe ústavne konformného a eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (čl. 3 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Vo vzťahu k existencii naliehavého právneho záujmu uviedol, že

žalobcovia sa domáhali určenia, že nie je daný dôvod vydedenia žalobcov ich matkou O. G., zomrelou dňa XX.X.XXXX, podľa ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, ktorý je uvedený v listine o vydedení spisanej vo forme notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Viktora Dubasa dňa X.X.XXXX. pod č. N XXX/XXXX, Nz XXXXX/XXXX, NCRIs XXXXX/XXXX, NCRza XXXX/XXXX. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že na takomto určení je daný naliehavý právny záujem žalobcov, lebo žalobcovia ako neopomenuteľní dedičia boli vylúčení z dedičského konania, a to listinou o vydedení spisanou ich matkou. Žalobcovia popreli existenciu dôvodov vydedenia. Súd prvej inštancie poukázal na rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít vo vzťahu k výkladu ust. § 469a ods. 1 písm. a), b) Občianskeho zákonníka, a to napr. na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Cdo/123/2009, 1Cdo/173/1996, 5Cdo/239/2009, z ktorých rozhodnutí vyplýva právny záver, a to, že skúmanie predpokladov pre vydedenie musí byť posudzované so zreteľom na všetky zistené okolnosti konkrétneho prípadu s tým, že je potrebné skúmať, či dôvod neprejavovania opravdivého záujmu poručiteľa zo strany potomka nebol značne ovplyvnený samotným poručiteľom. Je potrebné zohľadňovať aj konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem a tiež okolnosti, za ktorých k vydedeniu došlo, najmä, či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiteľa nebránili objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka sa nejedná o nezavinené neprejavovanie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Pre dôvod vydedenia uvedený v ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka sa totiž vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samostatná existencia takéhoto stavu.

Na základe výsledkov vykonaného dokazovania, po právnom posúdení dôvodnosti uplatneného nároku, súd prvej inštancie dospel k záveru, že vzájomný vzťah medzi žalobcami a ich matkou nemal povahu štandardného vzťahu rodiča a potomkov, keďže matka žalobcov v roku XXXX opustila spoločnú domácnosť, odišla do M., a to v čase, keď žalobkyňa 1. mala XX rokov a žalobca 2. mal XX rokov, teda v čase chúlостivom ohľadom vývinu maloletých detí. Už pred odchodom do M. matka žalobcov udržiavala známosť so žalovaným 1., s ktorým do zahraničia aj odišla. Následne bolo manželstvo rodičov žalobcov rozvedené, žalobcovia boli zverení do osobnej starostlivosti ich otca a ich matka bola zaviazaná povinnosťou pravidelne prispievať na ich výživu sumou určenou súdom. Matka žalobcov si v M. založila novú rodinu. V roku XXXX sa matke žalobcov a žalovanému 1. narodil syn a v roku XXXX matka žalobcov a žalovaný 1. uzatvorili manželstvo. Súd poukázal na okolnosti týkajúce sa vzájomných vzťahov medzi žalobcami a ich matkou, najmä okolnosti týkajúce sa plnenia vyživovacej povinnosti zo strany neb. matky. Ďalej uviedol, že samotný postoj matky žalobcov k nim po jej odchode do M. nemožno považovať za prejavovanie opravdivého záujmu ako rodiča o deti. Matka žalobcov im neoznámila adresu pobytu v zahraničí, nikdy nemala snahu, aby jej deti za ňou do M. prišli, čo i len na krátku návštevu. Bola s nimi síce v telefonickom kontakte, ale aj tento bol z jej strany postupne obmedzovaný. Po počiatočnej snahe, keď žalobcom zasielala zo zahraničia balíky, upustila aj od tohto konania. Okrem určeného výživného, pričom aj toto neplatila pravidelne, dokonca od X/XXXX až do X/XXXX, t.j. rok, vôbec na výživu svojich detí neprispievala, zameškané výživné uhradila až v rámci vedeného exekučného konania, na výživu žalobcov nijakou formou neprispievala. Aj keď prišla na územie Slovenskej republiky, kde v lete trávila 3 týždne, žalobcom venovala iba 2, resp. 2,5 hodiny. Nebolo preukázané, že by mala snahu so svojimi deťmi stráviť čo najviac času. Žalobcovia sa s matkou zo začiatku stretávali, postupom času však najmä zo strany žalobcu 2. došlo k zmene postoja a s matkou sa stretávať nechcel. Zarážajúci je tiež postoj matky žalobcov aj samotného žalovaného 1., ktorí ich spoločnému synovi nepovedali, že má aj ďalších súrodencov, pričom žalobcovia mu boli predstavení ako teta a ujo. V konaní ďalej bolo preukázané, že žalobcovia sa s matkou telefonicky kontaktovali. Jednalo sa o jediný možný spôsob z ich strany, ako byť v kontakte s matkou. Po zhoršení vzájomných vzťahov došlo k obmedzeniu takejto formy komunikácie, pričom k obmedzeniu došlo aj zo strany samotnej matky. Daný stav nemožno jednoznačne pripísať ako zavinený iba výlučne žalobcami. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobkyňa 1. bola na krstinách syna jej matky a žalovaného 1., bola za ňou aj v nemocnici po úraze, ďalej žalobcovia boli aj na jej pohrebe. Ďalej poukázal na to, že o úraze matky sa žalobcovia nedozvedeli od žalovaného 1. ako od manžela ich matky. S ohľadom na narušený vzťah medzi matkou a žalobcami, ktorý mal základ v nedostatočnom záujme samotnej poručiteľky ako matky o svoje deti, súd bol toho názoru, že nemožno od žalobcov spravodlivo žiadať, aby niesli zákonné dôsledky vydedenia, pretože situáciu, že o poručiteľku, ako jej potomkovia neprejavovali opravdivý záujem spôsobila v značnej miere práve samotná poručiteľka svojim odchodom do zahraničia a následným postupným znížením záujmu o svoje deti. Samotná matka žalobcov sa z jej strany nepričinila o to, aby sa medzi ňou a žalobcami vytvorili vzťahy, aké by medzi oboma pokoleniami mali byť. Vzhľadom na zistené skutočnosti súd nemal ani za preukázané, že by správanie sa žalobcov voči ich matke bolo možné považovať za odporujúce dobrým mravom, a to práve

vzhľadom na správanie sa ich matky. Za konanie v rozpore s dobrými mravmi nemožno považovať nezáujem potomka v situácii, keď tento nezáujem bol v značnej miere vyvolaný samotnou poručiiteľkou. V prípade dôvodu vydedenia podľa ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, tento dôvod nemôže byť daný, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiiteľom. V konaní bolo preukázané, že sama poručiiteľka nejavila o žalobcov záujem ako by mala ako rodič. Je zrejmé a nepochybné, že citový vzťah medzi rodičom a dieťaťom nie je založený iba na základe biologickej príbuznosti, ale vzniká a rozvíja sa v priebehu spoločného súžitia a prejavovaním skutočného záujmu od útleho veku dieťaťa. Poručiiteľka so žalobcami od roku XXXX už nežila v spoločnej domácnosti, presťahovala sa do zahraničia, kde si založila novú rodinu. V tom čase boli žalobcovia maloleté deti a neprítomnosť ich matky a nepodielanie sa na ich výchove jednoznačne malo výrazný vplyv na ich vývoj a následne aj na ich správanie sa voči matke, a to vzhľadom aj na prejavovanie samotného záujmu zo strany matky voči nim. Z listiny o vydedení vyplýva, že k zhoršeniu vzťahov medzi poručiiteľkou a žalobcami došlo aj po uzavretí jej manželstva so žalovaným 1. Z uvedeného podľa názoru súdu prvej inštancie vyplýva, že práve nový život matky žalobcov a jej nová rodina značne ovplyvnili správanie sa žalobcov voči matke. Súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania nemal preukázané, že by samotná matka žalobcov v uvedenom období vyvinula snahu k tomu, aby sa vzťahy medzi ňou a deťmi zlepšili, naopak v tom čase už dlhšiu dobu neprispievala ani na ich výživu výživným určeným rozhodnutím súdu. Boli voči nej vedené exekučné konania, a až v rámci núteného výkonu rozhodnutia zameškané výživné uhradila. Žalobcovia nemôžu znášať dôsledky vydedenia, lebo situáciu, že o poručiiteľku neprejavovali opravdivý záujem spôsobila aj sama poručiiteľka. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie dospel k záveru, že dôvody na vydedenie uvedené v listine o vydedení nie sú dané, a preto žalobe vyhovel.

Žalobcovia sa okrem iného domáhali určenia, že listina o vydedení je neplatná a že sú dedičmi po svojej matke. V tejto časti súd prvej inštancie považoval žalobu za nedôvodnú. Poukázal na to, že listina o vydedení bola spísaná vo forme notárskej zápisnice dňa X.X.XXXX. Podstatnou obsahovou náležitosťou listiny o vydedení je označenie toho z potomkov, ktorý má byť vydedený, výslovné uvedenie dôvodu vydedenia. Poručiiteľ nemôže platne vydediť potomka bez toho, aby musel výslovne použiť formuláciu vydedujem. Na základe posúdenia obsahu listiny o vydedení súd dospel k záveru, že uvedená listina o vydedení zo dňa X.X.XXXX má všetky zákonom predpísané náležitosti. Obsahuje označenie osoby, ktorú poručiiteľ vydedil, ako aj dôvod vydedenia. Je spísaná na notárskom úrade a má všetky formálne náležitosti, a preto je platná. Súd prvej inštancie poukázal na ust. § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku s tým, že uviedol, že na určení, že žalobcovia sú neopomenuteľní dedičia po svojej matke a teda ich postavenie ako dedičov vyplýva priamo z hmotného práva, preto na takomto určení nie je daný naliehavý právny záujem, a preto v tejto časti žalobu ako nedôvodnú zamietol. V samotnom dedičskom konaní nie je spornou skutočnosťou, že žalobcovia sú dedičia. Spornou je len skutočnosť, či v dôsledku vydedenia poručiiteľky došlo k strate práva na strane žalobcov na dedičstvo po poručiiteľke, t.j., či na ich strane existuje, resp. neexistuje dedičská nespôsobilosť.

O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle ust. § 262 ods. 1 v spojení s § 251, § 255 Civilného sporového poriadku tak, že vyslovil, že žiadna zo strán nemá právo na ich náhradu.

2. V zákonom stanovenej lehote podal proti rozsudku odvolanie právny zástupca žalovaného 1. Namietal vyhovujúci výrok a výrok o trovách konania z dôvodu nesprávneho procesného postupu súdu, ktorým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nesprávne skutkové zistenia, nesprávne právne posúdenie, nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, ako aj z dôvodu, že skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené. Poukázal na to, že súdom prvej inštancie došlo k porušeniu procesného práva v súvislosti s poučovacou povinnosťou súdu vyplývajúcou z ust. § 160 Civilného sporového poriadku. Žalovaný 1. nemá žiadne právne vzdelanie, nebol v konaní pred súdom prvej inštancie zastúpený advokátom. O svojich procesných právach a povinnostiach nemal vedomosť. Zároveň nebol vyzvaný, aby uviedol rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil listiny a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Ďalej poukázal na konanie vedené na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 6C/60/2011 o zvýšenie výživného medzi žalobcom 2. a neb. matkou žalobcu 2. s tým, že z tohto konania sa žalovaný 1. dozvedel, že ním zvolený právny zástupca zastupoval neb. jeho manželku vo viacerých konaniach. Zdôraznil, že uvedený dôkaz nemohol bez svojej viny uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Ďalej uviedol, že jeho neb. manželka, matka žalobcov prejavovala skutočný záujem o mal. deti. Poukázal na výpoveď svedkyne E. Š. s tým, že nesúhlasil so záverom súdu, že opravdivý záujem žalobcovia o neb. matku prejavovali. Poukázal na konanie vedené na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 6C/60/2011

o zvýšenie výživného, z ktorého vyplýva, že žalobca 2. označil matku ako ona. Ďalej poukázal na stanovisko žalobcov v konaní o prejednaní dedičstva po neb. matke žalobcov, a to konanie vedené pod sp.zn. 11D/350/2013 zo dňa 20.12.2013, v ktorom uviedli, že akceptujú jej vôľu ich vydediť. Súčasťou podaného odvolania sú aj listinné dôkazy, na ktorých obsah poukázal (č.l. 128, 129 spisu). Ďalej namietal nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia s tým, že navrhol zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie alebo zmeniť a žalobu zamietnuť. Uplatnil si nárok na náhradu trov konania.

3. Právna zástupkyňa žalobcov sa k doručenému odvolaniu písomne nevyjadrila. Ustanovený kolízny opatrovník žalovaného 2. sa k doručenému odvolaniu písomne nevyjadril.

4. Opravným uznesením č.k. 11C/15/2015-155 z 27.6.2019 súd prvej inštancie opravil záhlavie napadnutého rozhodnutia v súlade s ust. § 224 Civilného sporového poriadku.

5. Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku účinného od 1.7.2016 v znení neskorších predpisov, ďalej len CSP) v spojení s ust. § 470 ods. 1, 2 veta prvá CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie osobou oprávnenou (§ 359 v spojení s § 362 ods. 1 CSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 379 a § 380 CSP, vec prejednal bez nariadenia pojednávania s nariadením termínu verejného vyhlásenia rozhodnutia, ktorý bol oznámený na úradnej tabuli súdu, ako aj webovej stránke dňa 14.10.2019 (§ 378 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 1, 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného 1. nie je dôvodné.

Úlohou odvolacieho súdu v odvolaní namietanom nesprávne právne posúdenie bolo zistiť, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné právne predpisy. Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práca. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak použil síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Oboznámením sa s obsahom spisu, výsledkami vykonaného dokazovania, ako aj zisteným skutkovým stavom a právnym posúdením dôvodnosti uplatneného nároku odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ako aj správne právne vec posúdil.

Predmetom odvolacieho prieskumu bol vyhovujúci výrok o určení, že dôvod vydedenia žalobcov ich matkou neb. O. G., zomrelou dňa XX.X.XXXX podľa ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka uvedený v listine o vydedení spísanej vo forme notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Viktora Dubasa dňa X.X.XXXX pod č. N XXX/XXXX, Nz XXXXX/XXXX, NCRIs XXXXX/XXXX, NCRza XXXX/XXXXnie je daný. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie.

6. K odvolaniu žalovaného uvádza, že namietané nesprávne skutkové zistenia vrátane nesprávneho právneho posúdenia neboli dôvodné. Súd prvej inštancie na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým záverom, ako aj vec správne právne posúdil. Jednotlivé dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúcou z ust. § 191 CSP jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti, na základe čoho dospel k správnym skutkovým zisteniam, ako aj k správne právnemu posúdeniu.

7. Vydedením sa rozumie jednostranný výslovný prejav poručiťovej vôle, ktorým sa odníma potomkovi ako neopomenuteľnému dedičovi právo, ktoré by mu inak patrilo podľa zákona. Vydedenie ako jednostranný právny úkon poručiťa musí spĺňať určité materiálne a formálne náležitosti. Materiálnou náležitosťou vydedenia je okrem všeobecných požiadaviek pre platnosť právnych úkonov existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone. Ust. § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka taxatívne vypočítava dôvody vydedenia a zaraďuje ich do 4 skupín. Pre všetky dôvody je charakteristické negatívne správanie sa potomka v rozpore s dobrými mravmi. Dôvod vydedenia sa musí uviesť v listine o vydedení. Zákonný dôvod vydedenia vyplývajúci z ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka vyžaduje, aby neprejavenie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu. Záujem, ktorý by potomok mal prejavovať o poručiťa je potrebné posudzovať s prihliadnutím k okolnostiam konkrétneho prípadu. Pokiaľ je skutočnosť, že potomok

trvale neprejavuje o poručiťa opravdivý záujem, dôsledkom toho, že poručiťel neprejavuje záujem o potomka, nemožno bez ďalšieho dôvodiť, že by neprejavenie tohto záujmu potomkom mohlo byť dôvodom k jeho vydedeniu. Pri posudzovaní, či ide o neprejavenie opravdivého záujmu v zmysle ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, je významný vzťah medzi poručiťelom a potomkom, najmä, či tento vzťah mal charakter skutočného vnútorného vzťahu a nielen predstieranie formálneho vzťahu. Existenciu takéhoto kvalifikovaného vzťahu možno vyvodiť z rozličných vonkajších prejavov, napr. z osobného, prípadne písomného styku, zo vzájomnej starostlivosti potomka o poručiťa a pod., pričom pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem a tiež okolností, za ktorých k vydedeniu došlo, najmä, či v potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiťa nebránili objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka nejde o nezavinené neprejavenie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Zákonný dôvod vydedenia uvedený v ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka totiž vyžaduje, aby neprejavenie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto vzťahu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5Cdo/239/2009 zo 24.2.2010).

K platnému vydedeniu môže dôjsť len za splnenia dôvodov uvedených v ust. § 469a Občianskeho zákonníka. Pôjde predovšetkým o otázku skutkovú a posúdení okolnosti konkrétneho prípadu (R 45/1986).

8. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie náležite vyhodnotil zistené skutkové okolnosti, ktoré vyplynuli z rozsahu vykonaného dokazovania. Je nesporné, že neb. matka žalobcov počas trvania manželstva s otcom žalobcov opustila spoločnú domácnosť v roku XXXX v čase, keď žalobcovia boli maloletí s tým, že odišla do M. Z výsledkov vykonaného dokazovania ďalej vyplynulo, že mal. deti neb. matku v M. nenavštevovali, neoznámila im adresu pobytu v zahraničí, boli síce v telefonickom, ale obmedzenom rozsahu. K zhoršeniu vzájomných vzťahov medzi žalobcami a ich neb. matkou došlo po jej uzavretí manželstva v roku XXXX so žalovaným 1., po predchádzajúcom sa narodení mal. žalovaného 2. Bolo nesporne preukázané, že neb. matka žalobcov riadne neplnila zákonnú výživovú povinnosť, bolo vedené exekučné konanie na vymáhanie dlžného výživného. Zároveň dochádzalo k zhoršeniu vzťahov medzi žalobcami a neb. matkou žalobcov v súvislosti so starostlivosťou o mal. žalovaného 2., ktorému ani neoznámili, že žalobcovia sú jeho súrodenci. Takýto postoj neb. matky žalobcov, ako aj jej rodiny, t.j. žalovaného 1. negatívne vplýval na ich vzájomné vzťahy, ako aj došlo následne k obmedzeniu ich komunikácie. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalovaného 1., že to boli práve žalobcovia 1. a 2., ktorí neprejavovali opravdivý záujem o svoju matku. Správanie sa žalobcov 1. a 2. nemožno považovať za správanie, ktoré by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Naopak, bola to práve ich neb. matka, ktorá opustila spoločnú domácnosť, ako aj žalobcov v čase ich maloletosti, odišla pracovať do M., kde následne nadviazala vzťah s iným mužom, ako aj uzavrela manželstvo. Tieto okolnosti týkajúce sa neb. O. G. nemožno považovať za rozporné s dobrými mravmi, avšak správanie sa ako matky vo vzťahu k žalobcom 1. a 2. nebolo v súlade s dobrými mravmi. Aj zánik predchádzajúceho manželstva alebo uzavretie ďalšieho manželstva spravidla nie je dôvodom na vydedenie neopomenuteľných dedičov za stavu, pokiaľ žalobcovia ako potomkovia ani nemali príležitosť opravdivý záujem ich neb. matke preukazovať. Nemali vedomosť o adrese jej pobytu v zahraničí, neb. matka ich kontaktovala len telefonicky, aj to v obmedzenom rozsahu. V prítomnosti žalovaného 1., ich neb. matka nemohla s inými príslušníkmi rodiny rozprávať o žalobcoch ako o svojich deťoch. Takéto narušenie prirodzeného rodičovského vzťahu medzi deťmi a rodičmi nemožno považovať za okolnosti, na ktoré by bolo potrebné prihliadať na strane potomkov v súvislosti s ich vydedením v zmysle ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka.

9. K namietanému nesprávnemu hodnoteniu vykonaných dôkazov, najmä svedeckej výpovede E. Š., s ktorým hodnotením žalovaný 1. nesúhlasil, odvolací súd uvádza, že túto námietku nepovažoval za opodstatnenú. Hodnotenie dôkazov je vecou súdu. Súd prvej inštancie náležite na základe zásady voľného hodnotenia dôkazov jednotlivé dôkazy vyhodnotil. Nie je porušením práva strany sporu na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, iné hodnotenie vykonaných dôkazov, ako podľa názoru strany sporu, ktorá dôkaz navrhla.

10. Vo vzťahu k stanovisku žalobcov v dedičskom konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 11D/350/2013, ktorí po oboznámení sa s obsahom notárskej zápisnice - listiny o vydedení z X.X.XXXX sp.zn. N XXX/XXXX, Nz XXXXX/XXXX, NCRIS XXXXX/XXXX, NCRza XXXX/XXXX, odvolací súd uvádza, že je pravdou, že žalobcovia v dedičskom konaní po oboznámení s obsahom tejto listiny

do zápisnice pred súdnym komisárom uviedli, že „po oboznámení s touto listinou predmetnú listinu rešpektujú a súhlasia s dedením podľa listiny o vydedení a zákonného dedenia“. Následne však došlo k prejednaní dedičstva po neb. poručiiteľke O. G., V. Š., zomrelej XX.X.XXXX, a to uznesením Okresného súdu Humenné č.k. 11C/350/2013-29, Dnot 95/13 zo dňa X.X.XXXX, ktoré na základe podaného odvolania žalobcami v tomto konaní bolo následne uznesením Krajského súdu v Prešove č.k. 18CoD/3/2014-56 zo dňa 29.9.2014 zrušené práve z dôvodu prebiehajúceho konania o neplatnosť listiny o vydedení. Len prehlásenie žalobcov, že súhlasia s vydedením, resp. rešpektujú obsah tejto listiny, nemožno považovať za ich prejav vôle spojený s hmotnoprávnymi účinkami. Žalobcovia aj v rámci podaného odvolania v dedičskej veci namietali, že v konaní o neplatnosť listiny o vydedení jedným z hľadísk podľa ustálenej judikatúry je aj to, či mal potomok reálnu možnosť o poručiiteľa prejavovať skutočný záujem, či mal poručiiteľ sa s potomkom stykať, udržiavať vzťahy bežné príbuzenské a komunikáciu. Len obmedzený kontakt matky žalobcov, resp. jej návšteva na Slovensku raz ročne, resp. prebiehajúce konania o výkon rozhodnutia z titulu dlžného výživného alebo konania týkajúce sa zvýšenia výživného v súvislosti s uspokojovaním odôvodnených potrieb osôb odkázaných na výživu neb. matkou žalobcov, nemôže byť rozhodnou skutočnosťou pre posúdenie o neprejavovaní opravdivého záujmu potomkov voči neb. poručiiteľke. Navyše odvolací súd poukazuje na to, že k spisaniu listiny o vydedení došlo vo veku XX rokov neb. matky žalobcov. Z výsledkov vykonaného dokazovania, ani z obsahu pripojeného spisu v dedičskej veci Okresného súdu Humenné sp.zn. 11D/350/2013 nevyplynuli žiadne rozhodné skutkové okolnosti danej veci, ktoré viedli a motivovali neb. matku žalobcov k takémuto rozhodnutiu. Z predložených listinných dôkazov len vyplynulo, že k narušeniu vzťahu medzi žalobcami a ich neb. matkou došlo po uzavretí manželstva so žalovaným 1. v roku XXXX. Pokiaľ žalovaný 1. poukazoval na správanie sa žalobcov 1. a 2., ktorí napr. matku nepozvali na svadbu (žalobkyňa 1., resp. žalobca 2. mal matku v konaní o zvýšenie výživného označiť ako „ona“), tieto skutkové tvrdenia a okolnosti, na ktoré poukázal nemohli byť taktiež dôvodom pre naplnenie zákonných predpokladov vyplývajúcich z ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka. K takémuto záveru nebolo možné dôjsť ani po komplexnom zhodnotení všetkých skutkových okolností, ktoré by podmienky pre vydedenie potomkov - neopomenuteľných dedičov splnili.

11. Vo vzťahu k namietanému porušeniu procesných práv strany sporu - žalovaného 1., odvolací súd uvádza, že túto uplatnenú námietku nepovažoval za opodstatnenú. Z obsahu spisu je nesporné, že žalovaný 1. mal vedomosť o prebiehajúcom konaní z dôvodu, že sa sám dostavil pred nariadeným termínom na pojednávanie na súd, ako aj nahlásil, že sa dlhodobo zdržiava v zahraničí (č.l. 32 spisu). Zároveň preberal súdne zásielky prostredníctvom plnomocenstva udeleného E. Š., ktorá súdne zásielky preberala na pošte ako splnomocnenec s tým, že žalovaný 1. sám súdu písomne oznámil (č.l. 37 spisu), že súdu oznámi, či si zvolí právneho zástupcu. V priebehu konania pred súdom prvej inštancie k zvoleniu si právneho zástupcu z radov advokátov nedošlo. Súd prvej inštancie postupoval náležite v súlade s ustanoveniami procesného práva v čase začatia konania, t.j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom do 30.6.2016, lebo žalovanému 1. náležite poslal poučenie, a to uznesením č.k. 11C/15/2015-26 zo dňa 11.11.2015, v rámci ktorého bol žalovaný 1. poučený aj o práve požiadať o ustanovenie advokáta za predpokladu splnenia zákonných podmienok s tým, že z jeho výsluchu pred súdom prvej inštancie mimo termínu pojednávania (v spise na č.l. 32) vyplýva, že bol náležite poučený s obsahom žalobného návrhu, ako aj porozumel mu a k veci vypovedal. Po zmene procesného predpisu zákonom č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku účinného od 1.7.2016, súd prvej inštancie opätovne zaslal poučenie o procesných právach a povinnostiach v zmysle ust. § 160 CSP, ktoré prevzala splnomocnená zástupkyňa žalovaného 1. E. Š. podľa doručky o prijatí (v spise na č.l. 47) s pripojeným poučením o možnosti zastúpenia (č.l. 49 spisu). Následne boli súdne zásielky doručované žalovanému 1. na ním označenú mailovú adresu na základe jeho požiadavky, a to podaním zo dňa 22.9.2017 (č.l. 73 spisu). Takýmto postupom podľa názoru odvolacieho súdu nedošlo k porušeniu procesných práv strany sporu v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

12. Vo vzťahu k tvrdeniu žalovaného 1., že existujú ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo procesného útoku, odvolací súd uvádza, že v zmysle ust. § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie možno v odvolaní použiť len vtedy, ak a/ sa týkajú procesných podmienok, b/ sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d/ ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. K rozhodnutiu vo veci samej došlo na pojednávaní dňa 9.5.2018. Žalovaný

1. bol osobne prítomný na pojednávaní s tým, že vo vyjadrení sa a zhrnutí návrhov v rámci záverečnej reči, bolo súdom prvej inštancie dokazovanie vyhlásené za skončené a došlo k rozhodnutiu vo veci.

V sporovom konaní koncepcia odvolacieho konania vychádza z tzv. neúplného apelačného systému. Neúplnosť apelácie znamená, že právo odvolateľa použiť v odvolacom konaní prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie, je obmedzené. Sporové konanie je ovládané princípom koncentrácie konania, ktorý princíp platí nielen pre zákonnú koncentráciu konania podľa ust. § 154 CSP, ktorá limituje uplatňovanie prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany, ale aj pre sudcovskú koncentráciu podľa § 153 a § 167 ods. 3, 4 CSP. Zároveň je sporové konanie ovládané princípom hospodárnosti konania vyplývajúcim z čl. 17 Základných princípov CSP, v zmysle ktorého je súd povinný, aby vec čo najrýchlejšie bola prejednaná a rozhodnutá, ako aj musí predchádzať zbytočným prieťahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie náležite postupoval v zmysle ustanovení Civilného sporového poriadku so zachovaním procesných práv strán v spore. Žalovaný 1. pred odvolacím súdom neosvedčil, že by bolo možné uplatniť prostriedky procesného útoku alebo procesnej obrany aj v odvolacom konaní, ktoré by bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie, resp., že by nimi preukázal, že došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej. Je nesporné, že žalovaný 1. mal vedomosť ako účastník konania nielen o prebiehajúcom dedičskom konaní po neb. O. G. na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 11D/350/2013, ale aj o prebiehajúcom tomto konaní, ktorého sa sám aktívne zúčastňoval. Len predložené vyjadrenie neb. matky žalobcov k návrhu žalobcu 2. o zvýšenie výživného v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 6C/60/2011 nie je listinným dôkazom, ktorým by žalovaný 1. nemohol predložiť v konaní pred súdom prvej inštancie vrátane úradného záznamu spísaného dňa 20.12.2013 v dedičskom konaní pod sp.zn. 11D/350/2013, Dnoť 95/13, z ktorého obsahu vyplýva, že žalobcovia boli oboznámení o obsahu listiny o vydedení (č.l. 129 spisu).

13. Za nedôvodnú považoval odvolací súd uplatnenú námietku nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva odôvodnenie rozhodnutia neznemá, že na každý argument je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je potrebné vždy posudzovať so zreteľom na konkrétny prípad (napr. Georgias v. Grécko z 29.5.1997, Ruiz Torija c. Španielsko z 9.12.1994). Uvedený právny záver vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, napr. z rozhodnutí sp.zn. II.ÚS 44/03, III.ÚS 209/04, I.ÚS 117/05, z ktorých vyplýva právny záver, že odôvodnenie rozhodnutia, ktoré stručne, jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

Z týchto dôvodov odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením č.k. 11C/15/2015-155 zo dňa 27.6.2019 vo vyhovujúcom výroku ako vecne správny vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania v zmysle ust. § 387 ods. 1, 2 CSP.

14. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcov 1. a 2. v odvolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP). V záujme rozumného usporiadania procesných nárokov strán v spore v súlade so zásadou hospodárnosti konania (čl. 4 ods. 2 v spojení s čl. 17 Základných princípov CSP) odvolací súd žalobcom 1. a 2. náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, lebo si trovy odvolacieho konania neuplatnili, ani im z obsahu spisu nevyplývajú.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej

veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.